

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	1ObdoK/7/2025
Identifikačné číslo spisu:	5117217901
Dátum vydania rozhodnutia:	30.09.2025
Meno a priezvisko:	JUDr. Miroslava Janečková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:5117217901.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Miroslavy Janečkovej, a členiek senátu JUDr. Jany Hullovej a JUDr. Eriky Čanádyovej, v spore žalobcu Mgr. Michal Miho, so sídlom kancelárie Mariánske námestie 20, 010 01 Žilina, IČO: 48 049 000, správca úpadcu REHA, spol. s r.o., so sídlom Cesta do Rudiny 2234, 024 01 Kysucké Nové Mesto, IČO: 31 607 136, právne zastúpeného Burian & partners, s.r.o., so sídlom V. Tvrdeho 819/1, 010 01 Žilina, IČO: 47 254 483, proti žalovanému F. I., nar. XX. E. XXXX, trvale bytom A. XXX, XXX XX A., právne zastúpenému Advokátska kancelária JUDr. Stopka, JUDr. Cisarík s.r.o., so sídlom Potočná 2835/1A, 022 01 Čadca, IČO: 36 866 849, o určenie neúčinnosti právnych úkonov a o vydanie peňažnej náhrady v sume 503.000 eur, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 41CoKR/23/2024-526 zo dňa 12. decembra 2024, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Okresného súdu Žilina, č. k. 19Cbi/5/2017-483 zo dňa 24. novembra 2023 a rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 41CoKR/23/2024-526 z 12. decembra 2024 z r u š u j e a v e c v r a c i a Okresnému súdu Žilina na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Žilina (ďalej aj „súd prvej inštancie“) rozsudkom č. k. 19Cbi/5/2017-483 z 24. novembra 2023 zamietol žalobu a žalovanému priznal voči žalobcovi náhradu trov konania v rozsahu 100 %, pričom o výške tejto náhrady bude rozhodnuté súdom prvej inštancie samostatným rozhodnutím po právoplatnosti rozsudku.

2. V odôvodnení rozsudku súd prvej inštancie uviedol, že žalobou doručenou súdu dňa 08. júna 2017 žalobca navrhol, aby súd určil, že právny úkon - kúpna zmluva zo dňa 22. januára 2015, evidovaná ako Kúpna zmluva č. V 77/15 z 25. februára 2015 - 348/15, uzatvorená medzi úpadcom ako predávajúcim a žalovaným ako kupujúcim, na základe ktorej úpadca previedol na žalovaného za kúpnu cenu vo výške 144.000 eur vlastnícke právo k nehnuteľnostiam:

- parcela KN-C č. XXXX/X - zastavané plochy a nádvoria o výmere 515 m2,

- parcela KN-C č. XXXX/XX - zastavané plochy nádvoria o výmere 2 162 m²,
- parcela KN-C č. XXXX/XXX - zastavané plochy a nádvoria o výmere 219 m² a
- poľnohospodárska budova - sklad súp. č. XXXX, postavená na parc. KN-C č. XXXX/X,

nachádzajúcim sa v katastrálnom území O. A. P., okres O. A. P., zapísaným na LV č. XXXX, je v konkurze na majetok úpadcu vedenom Okresným súdom Žilina pod sp. zn. 2K/11/2015 voči veriteľom úpadcu neúčinná. Ďalej navrhol, aby súd určil, že právny úkon - započítanie pohľadávok zo dňa 22. januára 2015 v zmysle kúpnej zmluvy uzatvorenej medzi úpadcom a žalovaným, na základe ktorého si tieto zmluvné strany započítali vzájomné pohľadávky vo výške 134.000 eur, je v konkurze vedenom Okresným súdom Žilina pod sp. zn. 2K/11/2015 voči veriteľom úpadcu neúčinný. Súčasne žalobca navrhol uložiť žalovanému povinnosť vydať do dotknutej všeobecnej podstaty v konkurze na majetok úpadcu majetkový prospech vo forme peňažnej náhrady vo výške 503.000 eur. Uviedol, že nehnuteľnosti boli ohodnotené znaleckým posudkom č. 2011-090 z 19. júla 2011 a to vo výške všeobecnej hodnoty nehnuteľnosti a stavieb, ktorá predstavuje sumu 503.000,- eur.

3. S prihliadnutím na účinky začatia konkurzného konania (konkurzné konanie voči úpadcovi začalo uznesením Okresného súdu Žilina sp. zn. 2K/11/2015 zo dňa 07. augusta 2015, zverejneným v Obchodnom vestníku 155/2015 vydanom dňa 13. augusta 2015, s účinkami ku dňu 14. augusta 2015) súd posúdil zistený skutkový stav podľa ustanovení zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení platnom a účinnom od 29. apríla 2015 (ďalej ako ZKR), nakoľko splnenie podmienok odporovateľnosti bolo potrebné posudzovať podľa ustanovení zákona č. 7/2005 Z. z. v znení platnom a účinnom v čase, kedy právny úkon vznikol (rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 24. júna 2010, sp. zn. 1MObdV 7/2010).

4. Právne súd prvej inštancie rozsudok odôvodnil citáciou ustanovení §§ 3 ods. 1, 2 a 3, 57 ods. 1 - 4, 58 ods. 1, 2 a 3, 60 ods. 1, 2, a 3, 62 ods. 1 a 5, a § 63 ods. 1 ZKR článkami 8 a 17 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej aj ako „CSP“), 149, 153 ods. 1 a 2, a 154 CSP.

5. Poukázal na funkciu odporovateľnosti právnych úkonov, ktorá je osobitným inštitútom, ktorý slúži na ochranu veriteľov. Uviedol, že všeobecnými predpokladmi odporovateľnosti podľa Občianskeho zákonníka sú: a) právny úkon dlžníka, b) účinnosť právneho úkonu dlžníka, c) ukrátenie pohľadávky veriteľa a osobitnými predpokladmi odporovateľnosti v konkurznom konaní sú: a) vyhlásenie konkurzu na majetok dlžníka, b) právny úkon dlžníka sa týka jeho majetku, c) ukrátenie pohľadávky veriteľa, ktorý si prihlásil pohľadávku. Zdôraznil, že odporovateľnosť musí uplatniť aktívne legitimovaný subjekt - správca úpadcu alebo veriteľ voči pasívne legitimovanému subjektu, a to v lehote jedného roka od vyhlásenia konkurzu (§ 57 ods. 2 ZKR). Odporovateľnosť možno uplatniť pri právnych úkonoch vykonaných v stanovenom čase pred začatím konkurzného konania.

6. Konštatoval, že v konaní nebolo sporné, že na majetok úpadcu bol uznesením Okresného súdu Žilina sp. zn. 2K/11/2015 zo dňa 01. júna 2016, zverejneným v Obchodnom vestníku č. 110/2016, vydanom dňa 08. júna 2016, vyhlásený konkurz. Účinky vyhlásenia konkurzu preto v zmysle ustanovenia § 23 ods. 1 ZKR v spojení s § 199 ods. 9 ZKR nastali dňa 09. júna 2016. Konkurzné konanie začalo voči úpadcovi na základe uznesenia Okresného súdu Žilina sp. zn. 2K/11/2015 zo dňa 07. augusta 2015, zverejneného v Obchodnom vestníku č. 155/2015 vydaného dňa 13. augusta 2015.

7. Poukázal na to, že jedným z právnych predpokladov pre úspešné podanie odporovacej žaloby, ktorou môže veriteľ (v konkurze správca alebo veriteľ) dosiahnuť neúčinnosť právneho úkonu dlžníka, je platnosť právneho úkonu. Hmotnoprávnym predpokladom každej odporovateľnosti, a je možno povedať, že ide o ekonomický dopad právneho úkonu dlžníka na uspokojenie pohľadávok veriteľov, tak podľa § 42a/ Občianskeho zákonníka, ako aj podľa § 57 ods. 4 ZKR je ukrátenie uspokojenia pohľadávky veriteľa. ZKR v § 57 ods. 4 vyžaduje, aby bola ukrátená prihlásená pohľadávka niektorého z veriteľov dlžníka, teda ktoréhokoľvek. Z týchto dôvodov musí správca prioritne preukázať (má dôkazné bremeno), že majetok úpadcu, ktorý podlieha konkurzu, nepostačuje na uspokojenie pohľadávok prihlásených do konkurzu. Nebol by dôvod na podanie odporovacej žaloby, ak by sa všetky prihlásené a

zistené pohľadávky v konkurze uspokojili. V konkurze, kde sa pohľadávky uspokojujú len pomerne to v zásade neprichádza do úvahy, ale nie je to úplne vylúčené (napr. ak si všetci veritelia neprihlásia pohľadávky).

8. K poznaniu úmyslu (priameho alebo nepriameho) dlžníka ukrátiť uspokojenie pohľadávok veriteľov druhou zmluvnou stranou súd konštatoval, že poznanie tohto úmyslu je v zásade vylúčené, ak zmluvné strany napádaného právneho úkonu nie sú majetkovo a ani personálne prepojené. Na strane druhej, aj pri takomto prepojení, nie je vylúčené, že druhá zmluvná strana o takomto úmysle dlžníka nevie, a preto je prípustný dôkaz opaku, čo ZKR pripúšťa aj pri právnom úkone dlžníka so spriaznenou osobou. Rovnako je v zásade vylúčené poznanie úmyslu dlžníka pri právnom úkone medzi neznámymi osobami, pri náhodnom alebo ojedinelom právnom vzťahu.

9. Zdôraznil, že predpokladom každej odporovateľnosti tak podľa Občianskeho zákonníka (§ 42a ods. 1), ako aj podľa zákona o konkurze a reštrukturalizácii (§ 57 ods. 4) je zníženie uspokojenia pohľadávok veriteľov dlžníka, čo predpokladá také zmenšenie hodnoty majetku dlžníka, že po účinnosti odporovaného právneho úkonu dlžníka sa zníži (ukráti) uspokojenie pohľadávok veriteľov. K tomu dochádza aj vtedy, ak dlžník ani pred vykonaním odporovaného právneho úkonu nemal dostatok majetku na úplné uspokojenie pohľadávok veriteľov, avšak po účinnosti tohto právneho úkonu sa miera uspokojenia pohľadávok veriteľov ešte viac zníži. Na druhej strane platí, že aj keď odporovaným právnym úkonom dôjde k zníženiu hodnoty majetku dlžníka, avšak zostávajúci majetok dlžníka stačí na uspokojenie pohľadávok veriteľov dlžníka, ktorí majú pohľadávky v čase účinnosti právneho úkonu, odporovacia žaloba nemôže byť úspešná. Dôkazné bremeno o všetkých týchto skutočnostiach je na správcovi (rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici z 21. júla 2014, sp. zn. 25CoKR/2/2014, R 33/2016).

10. Súd prvej inštancie mal za to, že zo žaloby je zrejmé, že žalobca sa domáhal určenia neúčinnosti právneho úkonu - kúpnej zmluvy uzatvorenej medzi úpadcom ako predávajúcim a žalovaným ako kupujúcim, pričom predmetný právny úkon považoval vo väzbe na svoje skutkové tvrdenia a právnu argumentáciu za právny úkon bez primeraného protiplnenia podľa § 58 ZKR a súčasne za právny úkon ukracujúci podľa § 60 ZKR. Predmetom kúpnej zmluvy bol predaj nehnuteľností zapísaných na liste vlastníctva č. XXXX pre katastrálne územie O. v podiele 1/1. Medzi stranami nebolo sporné, že predmetná kúpna zmluva bola uzatvorená dňa 22. januára 2015 a že kúpna cena bola dohodnutá na 144.000 eur, ktorej úhrada mala byť vykonaná sčasti zápočtom v sume 134.000 eur, a to s poukazom na zmluvu o pôžičke a zmluvu o zriadení záložného práva k nehnuteľnosti zo dňa 26. novembra 2012 a v časti 10.000 eur úhradou žalobcu (správne žalovaného - poznámka dovolacieho súdu) ako kupujúceho pri podpise predmetnej kúpnej zmluvy. Žalobca napadol odporovateľnosťou aj započítací prejav obsiahnutý v predmetnej kúpnej zmluve zo dňa 22. januára 2015, ktorým došlo k dohode o započítaní pohľadávky kupujúceho (žalovaného) voči úpadcovi vo výške 134.000 eur, titulom zmluvy o pôžičke a o zriadení záložného práva k nehnuteľnostiam, s jeho záväzkom zaplatiť kúpnu cenu v zmysle kúpnej zmluvy uzatvorenej medzi úpadcom a žalovaným.

11. Vzhľadom na to, že zákon (§ 57 ods. 2 ZKR) stanovuje prekluzívnu lehotu na podanie žaloby o určenie neúčinnosti právneho úkonu na súde, súd z úradnej povinnosti preskúmal včasnosť podania tejto incidenčnej žaloby. Žaloba bola podaná na súde osobne dňa 08. júna 2017. Účinky vyhlásenia konkurzu na majetok úpadcu nastali dňa 09. júna 2016. Preto konštatoval, že niet pochybností o tom, že právo odporovať predmetnému právnomu úkonu bolo uplatnené na súde včas, keďže bolo uplatnené do jedného roka od vyhlásenia konkurzu. V nadväznosti na uvedené mohol súd skonštatovať, že neúčinnosti právneho úkonu sa domáhal aktívne legitimovaný subjekt (správca úpadcu), pričom zákonná lehota na podanie žaloby bola zachovaná. Súčasne je zrejmé, že žalobou bol napadnutý právny úkon úpadcu REHA, spol. s r.o., učený počas jedného roka pred začatím konkurzného konania. Otázka platnosti, príp. neplatnosti predmetného právneho úkonu z hľadiska splnenia všeobecných náležitostí vyplývajúcich pre platnosť právneho úkonu podľa § 37, § 39 a § 41a ods. 1 Občianskeho zákonníka bola posudzovaná v konaní vedenom tunajším súdom pod sp. zn. 10Cbi/7/2018, v rámci ktorého dospel súd k záveru, že napadnutá kúpna zmluva netrpí takými vadami, ktoré by spôsobili jej neplatnosť.

Označené konanie bolo právoplatne skončené meritórnym rozhodnutím - rozsudkom Okresného súdu Žilina č. k. 10Cbi/7/2018-278 zo dňa 26. júna 2020 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Žiline č. k. 13CoKR/19/2020 zo dňa 28. apríla 2021, právoplatným dňa 20. mája 2021, pričom dovolanie týkajúce sa tejto veci bolo odmietnuté. Preto súd v tomto konaní o určenie neúčinnosti totožného právneho úkonu, ktorého platnosť vyhodnocoval ako prejudiciálnu otázku, zo záveru o platnosti predmetného právneho úkonu vyjadreného vo veci sp. zn. 10Cbi/7/2018, rešpektujúc princíp právnej istoty, z neho vychádzal a mohol ustáliť, že odporovateľnosťou napadnutý právny úkon uzatvorený medzi úpadcom a žalovaným je platný a účinný (k prevodu vlastníckeho práva došlo vkladom do katastra nehnuteľností dňa 25. februára 2015, ktorú skutočnosť strany nespochybnili a potvrdzuje ju aj zápis na liste vlastníctva a predložené rozhodnutie Okresného úradu Kysucké Nové Mesto, katastrálny odbor zo dňa 25. februára 2015). Súd mohol taktiež skonštatovať, že žaloba smerovala proti pasívne legitimovanému subjektu - proti kupujúcemu, s ktorým úpadca napadnutý právny úkon dohodol, tak, ako predpokladá ustanovenie § 62 ods. 1 ZKR.

12. Po skonštatovaní dodržania zákonom stanovenej prekluzívnej lehoty na podanie odporovacej žaloby a zhodnotení aktívnej a pasívnej legitimácie procesných strán sporu sa súd zaoberal skúmaním splnenia podmienky odporovateľnosti právnych úkonov podľa § 57 ods. 4 ZKR, ktorá musí byť splnená pri odporovaní právneho úkonu z ktoréhokoľvek dôvodu v zmysle špeciálnych skutkových podstatí odporovateľnosti podľa § 58 až § 60 ZKR. Poukázal na ustanovenie § 57 ods. 4 ZKR z ktorého vyplýva, že úspešne odporovať možno len tým právnym úkonom, ktoré ukracujú uspokojenie niektorého z veriteľov dlžníka. Ukrátenie uspokojenia niektorej z prihlásených pohľadávok veriteľov je základnou a všeobecnou podmienkou každej skutkovej podstaty odporovateľného právneho úkonu. V tejto súvislosti musel súd skonštatovať, že žalobca v konaní tento základný predpoklad odporovateľnosti nepreukázal.

13. Súd prvej inštancie vysvetlil, že ukrátenie vo všeobecnosti spočíva v tom, že sa hodnota majetku zmenší viac ako v prípade, ak by sa posudzovaný právny úkon neurobil.

14. Úspešnosť odporovateľnosti závisí od toho, či sa majetok dlžníka v dôsledku právneho úkonu zmenšil, v akom rozsahu a aký majetok mu ostal na uspokojenie pohľadávok veriteľov prihlásených v konkurze. V prípade právneho úkonu bez primeraného protiplnenia je táto podmienka splnená predovšetkým pri právnych úkonoch, na základe ktorých osoba, s ktorou dlžník uzatvorí napadnutý právny úkon, neposkytuje dlžníkovi žiadne protiplnenie alebo poskytuje plnenie neprimerane nízke. Podotkol, že predaj za ekvivalentnú cenu však nie je zmenšením majetku, dochádza len k zmene štruktúry majetku, nakoľko dlžník namiesto hmotného majetku získa finančný majetok. K zmenšeniu celkovej hodnoty majetku dlžníka však nedochádza, a teda nedochádza ani k ukráteniu veriteľov. O ukracujúci právny úkon sa tak môže v zásade jednať len v prípade, ak dohodnuté plnenie protistrany nie je ekvivalentnou odplatom za poskytnuté plnenie dlžníka. Súčasne o odporovateľnosti nemožno hovoriť ani v prípade, ak by síce napadnutým právnym úkonom došlo k zmenšeniu majetku dlžníka, avšak majetok, ktorý dlžníkovi zostal, by postačoval na uspokojenie prihlásených pohľadávok veriteľov.

15. Podľa názoru súdu žalobca v tomto spore síce tvrdil, že nadobudnutie účinkov odporovaného právneho úkonu malo konkrétny ekonomický dopad na majetkovú sféru úpadcu, nakoľko majetok úpadcu, ktorý mu ostal po tom, ako nastali účinky tohto právneho úkonu, nepostačoval na úplné uspokojenie pohľadávok veriteľov, resp. uspokojenie týchto veriteľov sa ešte viac znížilo, avšak podľa presvedčenia súdu toto všeobecné konštatovanie však nebolo preukázané, nakoľko v priebehu konania neboli predložené také dôkazné prostriedky, z ktorých by boli zrejmé údaje o stave majetku úpadcu v čase pred nadobudnutím účinkov predmetnej kúpnej zmluvy a bezprostredne po tomto momente, a to vo väzbe k prihláseným pohľadávkam veriteľov a ich sumy.

16. Úprava ukrátenia podľa § 57 ods. 4 ZKR predpokladá, že žalobca, ktorého ťaží dôkazné bremeno, preukáže, aký konkrétny ekonomický dopad malo vykonanie odporovaného právneho úkonu na majetkovú sféru úpadcu v čase, keď nastali účinky odporovaného právneho úkonu a súčasne, že v dôsledku realizácie tohto právneho úkonu došlo k ukráteniu uspokojenia čo i len jedného veriteľa úpadcu, čo znamená, že jeho pohľadávka nemohla byť v dôsledku nedostatku majetku úpadcu

uspokojená vôbec alebo len čiastočne. V tomto smere bol súd povinný vyhodnocovať, či žalobca preukázal, že došlo k takému zmenšeniu majetku úpadcu, že majetok úpadcu, ktorý mu zostal po účinnosti odporovaného právneho úkonu, nepostačoval na úplné uspokojenie pohľadávok veriteľov, ktorých v tom čase mal, resp. že sa miera uspokojenia týchto veriteľov znížila. Uvedené je potrebné skúmať z dôvodu, že pokiaľ by síce po tom, ako nastali účinky odporovaného právneho úkonu, došlo k zníženiu celkovej hodnoty majetku, ale úpadcovi by zostal majetok v rozsahu majetkových hodnôt, z ktorého by veritelia pohľadávok existujúcich v čase, keď nastali účinky odporovaného právneho úkonu, mohli byť uspokojení, k ukráteniu uspokojenia pohľadávok veriteľov by nemohlo dôjsť. V tejto súvislosti súd uviedol, že žalobca síce v podaní doručenom súdu dňa 06. marca 2018 a na pojednávaní dňa 24. októbra 2023 označil a doložil pohľadávky veriteľov, ktorí si uplatnili pohľadávky v konkurze na majetok úpadcu, avšak kvalifikované zmenšenie majetku úpadcu nepreukázal, a teda nepreukázal základnú hmotnoprávnu podmienku odporovateľnosti právneho úkonu. Obsahom dôkazného bremena na strane žalobcu bolo spoľahlivo a jednoznačne preukázať, že predajom predmetných nehnuteľností pri súčasnom preukázaní stavu aktív a pasív úpadcu k momentu uskutočnenia napadnutého právneho úkonu došlo k úplnému alebo čiastočnému zmenšeniu možnosti uspokojenia pohľadávok v tom čase existujúcich veriteľov, ktorí si prihlásili svoje pohľadávky v konkurznom konaní. Súd považoval za potrebné uviesť, že žalobca vo svojom písomnom podaní doručenom súdu dňa 06. marca 2018, t. j. v deň nariadeného pojednávania, navrhol na preukázanie ukrátenia veriteľov úpadcu dokazovanie odborným vyjadrením znalca, ktorým podľa vyjadrenia žalobcu mala byť preukázaná hodnota hnutelných vecí, ktoré boli súčasťou majetku úpadcu, pričom ihneď po jeho vyhotovení mal byť predložený súdu. Na pojednávaní konanom v tento deň bol postupom podľa § 181 ods. 2 CSP oboznámený názor súdu, podľa ktorého takto označený návrh na vykonanie dokazovania nebol dostatočne určitý a súčasne, že bol učinенý oneskorene, a teda že vo vzťahu k tomuto prostriedku procesného útoku sa javí dôvodná aplikácia sudcovskej koncentrácie konania. Návrh na vykonanie dokazovania odborným vyjadrením znalca bol opakovane prednesený na pojednávaní konanom dňa 24. októbra 2023, s tým, že bol konkrétne označený znalec, ktorý mal predmetné odborné vyjadrenie vypracovať, a to na základe objednávky zo dňa 26. septembra 2023, pričom z objednávky vyplývali tri otázky, ktoré mal znalec zodpovedať. Žalovaný predniesol námietku, že predmetný dôkaz bol produkován neskoro. Pojednávanie bolo odročené na deň 24. novembra 2023, na tomto pojednávaní, konanom dňa 24. novembra 2023, bolo súdu predložené písomné vyhotovenie odborného vyjadrenia, vyhotovené na základe objednávky žalobcu zo dňa 26. septembra 2023. Žalovaný vo vzťahu k tomuto dôkaznému prostriedku zdôraznil, že sa jedná o odborné vyjadrenie, ku ktorému nie je možné zaujať stanovisko ihneď, ale je potrebné jeho dôkladnejšie preštudovanie, a teda požiadal o dostatok času na to, aby bolo možné adekvátne naň reagovať, v tejto súvislosti sa oboznámiť aj s konkurzným spisom vedeným ohľadom úpadcu a prípadne navrhnúť ďalšie dôkazy. Súd s prihliadnutím na uvedené, zohľadniac, že strana musí mať vytvorenú reálnu možnosť dostatočne sa pripraviť na zaujatie stanoviska k dôkazom protistrany tak, aby bolo možné vziať na ne v spore zreteľ, v dôsledku ktorej skutočnosti by bolo potrebné pojednávanie opätovne odročiť s cieľom umožniť žalovanému podrobne sa oboznámiť so závermi a východiskami znalcom vypracovaného odborného vyjadrenia, dospel k presvedčeniu, že vo vzťahu k tomuto dôkaznému prostriedku je na mieste vykonanie tohto dôkazného návrhu nepripustiť, a to na základe sudcovskej koncentrácie konania podľa § 153 ods. 2 CSP. V tomto smere bolo potrebné zohľadniť najmä okolnosť, že návrh na vykonanie dokazovania odborným vyjadrením bol prvý krát učinенý až v deň prvého pojednávania vo veci, nariadeného na 06. marca 2018, hoci žalobca mal možnosť navrhovať dôkazy už odo dňa začatia konania - 08. júna 2017 (deň podania žaloby na súde). Následne bol tento návrh na vykonanie dokazovania zopakovaný na pojednávaní dňa 24. októbra 2023 a samotné odborné vyjadrenie bolo v konaní predložené až na pojednávaní dňa 24. novembra 2023. Výslovil názor, že s prihliadnutím na tieto časové súvislosti sa nejaví ako spravodlivé vo vzťahu k druhej procesnej strane, t. j. k žalovanému, na tento dôkazný prostriedok prihliadať. Súd preto tento dôkazný návrh zamietol, pričom súčasne vyslovil názor, že vzhľadom na znenie otázok obsiahnutých v objednávke na jeho vypracovanie by tento dôkaz neprispel k overeniu skutočnosti, že všetok majetok úpadcu, ktorý ostal po nadobudnutí účinkov odporovateľnosťou napadnutej kúpnej zmluvy úpadcovi, nepostačoval na úplné uspokojenie čo i len jedného z označených veriteľov úpadcu, majúcich pohľadávky prihlásené do konkurzu na majetok úpadcu, ktoré sa považujú za zistené a ktoré existovali v čase nadobudnutia účinkov tohto právneho úkonu. Uviedol, že na to, aby bolo preukázané ukrátenie veriteľov úpadcu v rozhodnom čase, by bolo

potrebné poznať hodnotu celého majetku úpadcu pred účinnosťou odporovaného právneho úkonu, a to v rozsahu všetkých aktív úpadcu ocenených v danom čase a súčasne stav všetkých aktív po tom, ako nastali účinky predmetného právneho úkonu. To znamená, že by bolo nedostatočné posudzovať len hodnotu hnutelných vecí, ako vyplývalo z návrhu žalobcu na vykonanie dokazovania odborným vyjadrením označeným v deň pojednávania konaného 06. marca 2018, keďže je potrebné prihliadať na všetky majetkové hodnoty úpadcu v danom čase, a to v celom ich rozsahu, pričom ani na základe otázok znaleckej úlohy nebolo možné usudzovať, že odborným vyjadrením by mohol byť stav majetku úpadcu v požadovanom rozsahu zistený, prihliadnuc na formuláciu znaleckej úlohy a zohľadniac aj absenciu účtovnej dokumentácie úpadcu. Súčasne považoval za potrebné doplniť, že úpadok, ktorý sa spomína v prvej a druhej otázke znaleckej úlohy a ukrátenie nemajú totožný význam a tieto pojmy je potrebné rozlišovať. Podľa názoru súdu komplexné údaje o majetkových hodnotách úpadcu v čase pred a po nadobudnutí účinkov napadnutej kúpnej zmluvy nebolo možné získať ani na základe výsluchu navrhnutých svedkov, preto súd zamietol aj tento dôkazný návrh, sledujúc súčasne aj hospodárnosť konania. V tejto súvislosti súd uviedol, že bolo preukázané, že žalobcom označený svedok F. M. dňa XX. P. XXXX zomrel a z údajov v Obchodnom registri Okresného súdu Žilina vyplýva, že označená svedkyňa Y. M. bola pôvodne spoločníčka a konateľka úpadcu s tým, že vo februári 2016 previedla svoj obchodný podiel v úpadcovi na P. N. a z funkcie konateľky bola odvolaná. Pokiaľ by označená svedkyňa Y. M. vedela náležite objasniť stav majetku úpadcu v čase, ktorý bol pre rozhodnutie veci relevantný, bolo by to zrejme už zo zápisnice z poskytnutia súčinnosti správcovi zo dňa 03. novembra 2017 (č. l. 233 spisu), jej odpovede vo vzťahu k zisťovaným skutočnostiam o majetku úpadcu však boli všeobecné a vágne, bez jeho špecifikácie a bez uvedenia hodnoty majetku, pričom z jej odpovede vyplýva, že ani časové hľadisko by nebolo možné relevantne posúdiť. Rovnako tak prispieť k zodpovedaniu otázky o majetku úpadcu pred nadobudnutím účinkov právneho úkonu a k momentu ich nadobudnutia by podľa presvedčenia súdu nemohol ani navrhnutý svedok P. N.. Zo zápisnice z poskytnutia súčinnosti zo dňa 03. novembra 2017 vyplýva, že menovaný nadobudol obchodný podiel od spoločníčky úpadcu, Y. M., za 1 euro, na základe internetovej ponuky, a to v čase, keď už mala spoločnosť podľnosti (už bolo vedené konkurzné konanie voči úpadcovi), pričom z verejne dostupného výpisu z Obchodného registra Okresného súdu Žilina vyplýva, že k prevodu došlo vo februári 2016, a teda neskôr, ako bola podpísaná predmetná kúpna zmluva a ako bol povolený jej vklad do katastra nehnuteľností. Hoci v označenej zápisnici Y. M. uviedla, že protokol o odovzdaní listín úpadcu pánovi N. odovzdala správcovi, z konkurzného spisu vedeného ohľadom úpadcu pod sp. zn. 2K/11/2015 je zrejme, že táto osoba bola nekontaktná, nepreberala zásielky, na adrese uvedenej v Obchodnom registri ani v Registri obyvateľov nikdy nebývala a správcovi žiadnu súčinnosť neposkytla (č. l. 485, č. l. 491, č. l. 513, č. k. 511 konkurzného spisu). Žalobca jej účasť na pojednávaní nezabezpečil. Prihliadnuc na tieto súvislosti mal za to, že nie je daný predpoklad, že by P. N. bolo možné na pojednávanie riadne predvolať a že by mohol mať vedomosť o stave majetku ku dňu 25. februára 2015 a že by tak prispel k posúdeniu skutkového stavu vo väzbe na túto parciálnu otázku, vyriešenie ktorej je nevyhnutné na rozhodnutie vo veci. Návrh na dokazovanie výsluchom správcu, Mgr. P. P., súd zamietol ako návrh, ktorý bol učený neskoro, a to až na pojednávaní dňa 24. novembra 2023, keďže odročenie pojednávania s cieľom nariadenia jeho výsluchu nepovažoval súd za vhodné, pričom súčasne bolo potrebné zohľadniť aj to, že vzhľadom na to, že menovaný má v tomto konaní procesné postavenie žalobcu, všetky podstatné a rozhodujúce skutkové tvrdenia už mohol uviesť a uskutočnenie jeho výsluchu v tejto fáze konania považoval súd za nadbytočné a nehospodárne. V nadväznosti na uvedené dospel súd k záveru, že nebol navrhnutý a vykonaný taký dôkaz, na základe ktorého by bolo možné skonštatovať splnenie podmienky podľa § 57 ods. 4 ZKR, ktorá je relevantná tak pre úspešné odporovanie právnomu úkonu podľa § 58 ZKR, ako aj podľa § 60 ZKR, a teda že je zrejme, že úpadca nemal v rozhodnom čase dostatok majetkových hodnôt na uspokojenie veriteľov. Žalobca neuviedol v žalobe ani neskôr v priebehu konania žiadne konkrétne tvrdenia ohľadom majetkových pomerov úpadcu v čase nadobudnutia účinkov predmetného právneho úkonu, a teda v konaní nebolo preukázané, že pokiaľ by nedošlo k predaju predmetných nehnuteľností, resp. pokiaľ by došlo k ich predaju za obvyklú cenu, pohľadávky úpadcu mohli byť aspoň čiastočne uspokojené.

17. V nadväznosti na uvedené súd skonštatoval, že odporovateľnými sú len právne úkony úpadcu, ohľadom ktorých žalobca preukázal splnenie všetkých podmienok, s ktorými zákon spája úspešné

uplatnenie odporovacieho práva. Podľa názoru súdu nebola splnená základná hmotnoprávna podmienka na úspešné odporovanie právnomu úkonu podľa § 57 ods. 4 ZKR, a to existencia ukracujúceho právneho úkonu, a preto ďalšie vykonávanie dokazovania ohľadom splnenia osobitných podmienok na odporovanie ako právnomu úkonu bez primeraného protiplnenia podľa § 58 ZKR alebo ukracujúcemu právnomu úkonu podľa § 60 ZKR podľa jeho názoru stratilo opodstatnenie. Preto súd zamietol z dôvodu nadbytočnosti návrh žalobcu na dokazovanie všeobecnej hodnoty predmetných nehnuteľností znaleckým posudkom. Vzhľadom na to, že súd v nadväznosti na uvedené nevyslovil záver o neúčinnosti právneho úkonu - kúpnej zmluvy zo dňa 22. januára 2015, ďalej sa nezaoberal ani posúdením odporovateľnosti právneho úkonu označeného v druhom výroku žalobného návrhu, nakoľko závery o nepreukázaní splnenia podmienky podľa § 57 ods. 4 ZKR možno v celom rozsahu aplikovať aj vo vzťahu k nemu. Je však potrebné dodať, že žalobca na časť petitu, ktorou sa domáhal určenia neúčinnosti započítania pohľadávok vo výške 134.000 eur uvedeného v rámci predmetnej kúpnej zmluvy uzatvorenej medzi úpadcom a žalovaným dňa 22. januára 2015, neuviedol s výnimkou skutočnosti, že k započítaniu došlo na základe zmluvy o pôžičke a o zriadení záložného práva k nehnuteľnostiam a že predmetným započítaním neodôvodnene úpadca zvýhodnil žalovaného oproti ostatným svojim veriteľom, žiadne ďalšie skutkové tvrdenia ani právnu argumentáciu. Súčasne žaloba bola posúdená ako nedôvodná aj v časti nároku na vydanie požadovanej peňažnej náhrady, keďže súdom nebol vyslovený záver o neúčinnosti napadnutej kúpnej zmluvy ani započítania. Súd preto zamietol žalobu ako nedôvodnú v celom rozsahu.

18. O náhrade trov konania rozhodoval súd podľa zásady úspechu v konaní. Súd žalobu v celom rozsahu zamietol, a teda nárok na náhradu trov konania svedčí žalovanému. O nároku na náhradu trov konania preto rozhodol súd podľa § 255 ods. 1 CSP tak, že náhradu trov konania priznal v plnom rozsahu žalovanému s tým, že v súlade s ustanovením § 262 ods. 2 CSP o výške náhrady trov konania žalovaného proti žalobcovi rozhodne tunajší súd po právoplatnosti tohto rozsudku samostatným uznesením, ktoré vydá vyšší súdny úradník.

19. Na základe odvolania žalobcu Krajský súd v Banskej Bystrici (ďalej aj „odvolací súd“) rozsudkom č. k. 41CoKR/23/2024-526 zo dňa 12. decembra 2024 rozsudok Okresného súdu Žilina č. k. 19Cbi/5/2017-483 zo dňa 24. novembra 2023 potvrdil a žalovanému voči žalobcovi priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %.

20. Krajský súd v Banskej Bystrici ako súd odvolací v odôvodnení jeho rozsudku odcitoval totožné ustanovenia Zákona o konkurze a reštrukturalizácii a Civilného sporového poriadku ako súd prvej inštancie.

21. Odvolací súd poukázal na námietku žalobcu, v ním podanom odvolaní týkajúcu sa postupu okresného súdu, ktorý neprihliadol na odborné vyjadrenie znalkyne, ktoré žalobca predložil súdu na pojednávaní dňa 24. novembra 2023. Postup okresného súdu, ktorý vo vzťahu k tomuto predloženému dôkazu aplikoval sudcovskú koncentráciu, nepovažoval žalobca za správny najmä z dôvodu, že okresný súd prvotne umožnil žalobcovi na pojednávaní dňa 24. októbra 2023 predložiť toto odborné vyjadrenie do konania. Bezodkladne na pojednávaní dňa 24. novembra 2023 žalobca odborné vyjadrenie súdu predložil, avšak okresný súd aplikoval k tomuto dôkazu sudcovskú koncentráciu konania.

22. K uvedenej odvolacej námietke žalobcu odvolací súd poukázal na povinnosť riadneho vedenia sporu, ktorá je všeobecne vyjadrená v článku 8 CSP tak, že strany sporu sú povinné vykonať prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany v súlade s princípom hospodárnosti konania. Inak povedané, procesné úkony nesmú viesť k prieťahom v konaní. Účelom a zmyslom koncentrácie konania je prispieť k rýchlosti konania, zabrániť zdržiavaniu konania a motivačne pôsobiť na strany sporu, aby procesné úkony vykonali včas. Účelom sudcovskej koncentrácie konania je zabrániť tomu, aby strany zdržiavali spor neskoro vykonanými procesnými úkonmi. Vyslovil názor, že je neželateľné, aby strana sporu predkladala skutkové tvrdenia alebo dôkazné návrhy až na pojednávaní, čo by mohlo znamenať zmarenie účelu už nariadeného pojednávania a požiadavku na vytýčenie ďalšieho pojednávania. Včasnosti predloženia prostriedkov procesného útoku a prostriedkov procesnej obrany vyhodnotí v okolnostiach

konkrétneho prípadu súd a je ponechané na jeho úvahe, či prípadné omeškanie procesného úkonu ospravedlní, alebo či prijme procesnú sankciu, ktorá spočíva v tom, že súd na procesný úkon neprihliadne, a tým mu neprizná procesné účinky. Predloženie prostriedkov procesného útoku a prostriedkov procesnej obrany, ktoré nie je včasné, je definované v § 153 ods. 1, druhá veta CSP. Ak neexistujú osobitné dôvody v zásade platí, že predloženie skutkových tvrdení alebo dôkazných návrhov až na pojednávaní nie je včasné. Procesný úkon nie je vykonaný včas, ak ho strana sporu mohla vykonať už skôr, ak by konala starostlivo.

23. Ak vo veci konajúci súd dospeje k záveru, že strana sporu neuplatnila prostriedok procesného útoku a prostriedok procesnej obrany včas, má možnosť buď konanie strany ospravedlniť a na jej procesný úkon prihliadnuť, alebo vyvodiť sankčné dôsledky, teda na omeškaný procesný úkon neprihliadnuť. Súd je však povinný v odôvodnení rozhodnutia vo veci samej vysvetliť, prečo na procesný úkon strany sporu neprihliadol a z akých dôvodov.

24. Odvolací súd sa s procesným postupom súdu prvej inštancie stotožnil a považoval ho za súladný s § 153 ods. 2 CSP. Odvolací súd tiež konštatoval, že žalobca v konaní neuviedol žiadne skutočnosti, ktoré by mu objektívne bránili predložiť odborné vyjadrenie skôr. V súvislosti s touto námietkou uzavrel, že pokiaľ žalobca v konaní nepostupoval v súlade s princípom hospodárnosti konania (osobitne v situácii, keď žalobca je zastúpený v konaní advokátom, ktorý nevyhnutne musí byť oboznámený s princípom sudcovskej koncentrácie), musí znášať prípadne sankčné dôsledky svojho procesného postupu. Z pohľadu procesnej ekonomie žalobcovi nič nebránilo v tom, aby dôkazný prostriedok predložil skôr.

25. V súvislosti s ďalšou námietkou, a to nevykonaním výsluchu navrhnutých svedkov odvolací súd konštatoval, že žalobca navrhol výsluch svedkov bez uvedenia konkrétnych skutkových tvrdení, ktoré majú byť výsluchom svedkov preukázané. V žiadnom zo svojich podaní, ani vyjadrení na pojednávaní žalobca neuvádza konkrétne skutkové tvrdenia, ktoré majú byť výsluchom toho - ktorého svedka potvrdené alebo vyvrátené. V podaní zo dňa 05. marca 2018 (na ktoré žalobca v podanom odvolaní poukazuje) uvádza, že výsluchom označených svedkov majú byť preukázané skutočnosti o rozsahu majetku, ktorým disponoval úpadca pred účinkami odporovateľného právneho úkonu, ako aj potom ako nastali jeho účinky a výšku pohľadávok veriteľov, ktorí boli týmto úkonom ukrátení, avšak bez toho, aby sám najprv skutkovo vymedzil konkrétne skutočnosti, ktoré majú byť vykonaným dokazovaním preukázané. Odvolací súd preto konštatoval, že tvrdenia žalobcu uvádzané vo všeobecnej rovine nie sú dostačujúce a súladné s povinnosťou tvrdenia podľa ustanovenia § 132 CSP.

26. Odvolací súd poukázal na skutočnosť, že súd v sporovom konaní, ešte predtým ako začne vykonávať dokazovanie, musí určiť, čo je predmetom dokazovania. Podkladom pre určenie predmetu dokazovania sú stranami predložené skutkové tvrdenia. Skutkové tvrdenia strany sporu sú tým okruhom skutočností, ktoré musia byť ako rozhodné v konaní preukázané. Vymedzenie predmetu dokazovania závisí od strán sporu a od ich povinnosti tvrdenia. Konajúci súd musí mať vždy jasno v tom, čo sa bude dokazovať, na preukázanie akej skutočnosti sa vykonáva ten - ktorý dôkaz. Pokiaľ strana sporu navrhne súdu dôkaz, je povinná uviesť, ktoré konkrétne skutočnosti sa týmto dôkazom majú preukázať, teda musí byť zrejмый účel vykonania navrhovaného dôkazu. Ak strana sporu nespĺní svoju povinnosť tvrdiť skutočnosti rozhodné z hľadiska hypotézy právnej normy, potom spravidla ani nemôže splniť dôkaznú povinnosť. Nespĺnenie povinnosti tvrdenia, teda neunesenie bremena tvrdenia, má za následok, že konkrétna skutočnosť, ktorú strana vôbec netvrdila a ktorá nevyšla inak v konaní najavo, spravidla nebude predmetom dokazovania. Odvolací súd zdôrazňuje, že opísanie rozhodujúcich skutočností nemožno nahradiť odkazom na označené dôkazy (§ 132 CSP).

27. Odvolací súd v zhode s názorom vysloveným súdom prvej inštancie v odvolaní napadnutom rozsudku konštatoval, že zistenie, či právnym úkonom došlo k ukráteniu uspokojenia veriteľov, je prvotne vecou splnenia povinnosti tvrdenia a následne dôkaznej povinnosti žalobcu. Žalobca tvrdil, že nadobudnutie účinkov odporovaného právneho úkonu malo ekonomický dopad na majetkovú sféru úpadcu, pretože majetok úpadcu, ktorý mu ostal potom ako nastali účinky tohto právneho úkonu, nepostačoval na úplné uspokojenie pohľadávok veriteľov, resp. uspokojenie týchto veriteľov sa ešte viac

znižilo. Toto všeobecné konštatovanie však žalobca skutkovo riadne nevymedzil v rozsahu konkrétnych skutkových tvrdení o stave majetku úpadcu v čase pred nadobudnutím účinkov kúpnej zmluvy a bezprostredne po tomto momente, a to vo väzbe k prihláseným pohľadávkam veriteľov v konkurznom konaní. Žalobca v podaní doručenom súdu dňa 06. marca 2018 a na pojednávaní dňa 24. októbra 2023 označil pohľadávky veriteľov, ktorí si uplatnili pohľadávky v konkurze na majetok úpadcu, avšak kvalifikované zmenšenie majetku úpadcu skutkovo nezadefinoval a nepreukázal.

28. Vzhľadom na vyššie uvedené dôvody odvolací súd rozhodnutie okresného súdu ako vecne správne podľa § 387 ods. 1, 2 CSP potvrdil.

29. Odvolací súd rozhodol o trovách odvolacieho konania podľa § 396 ods. 1, § 255 ods. 1 a 262 ods. 1 CSP tak, že nárok na ich náhradu priznal žalovanému voči žalobcovi, ktorý nebol v odvolacom konaní úspešný, s tým, že o výške náhrady trov odvolacieho konania rozhodne v súlade s § 262 ods. 2 CSP súd prvej inštancie.

30. Proti tomuto rozsudku podal dovolanie žalobca (ďalej aj „dovolateľ“) navrhujúc rozsudky obidvoch vo veci konajúcich súdov zrušiť a vec vrátiť súdu prvej inštancie na ďalšie konanie. Prípustnosť aj dôvodnosť dovolania vyvodil jednak z ustanovenia § 420 písm. f) CSP ako aj z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a) a b) CSP.

31. V súvislosti s dovolacím dôvodom uvedeným v § 420 písm. f) CSP dovolateľ uviedol, že za účelom preukázania splnenia podmienok odporovateľnosti počas súdneho konania predložil odborné vyjadrenie znalkyne Ing. Tatiany Šajtlavovej, MBA., znalkyne z odboru ekonómia a management, odvetvie: účtovníctvo a daňovníctvo č. 3/2023 zo dňa 24. novembra 2023 (ďalej aj ako „odborné vyjadrenie“), v rámci ktorého sa znalkyňa jasne a bez akýchkoľvek pochybností vyjadrila k platobnej schopnosti resp. neschopnosti úpadcu a dopadu odporovaného právneho úkonu na jeho majetkovú sféru (ekonomický dopad), kedy zo záverov znalca je preukázané splnenie podmienky v zmysle § 57 ods. 4 ZKR. Výslovil názor, že je bez akýchkoľvek pochybností preukázané, že žalobca uniesol dôkazné bremeno vo vzťahu ekonomického dopadu na majetok úpadcu a nie je tak správny záver obidvoch vo veci konajúcich súdov o nepreukázaní kvalifikovaného zmenšenia majetku úpadcu. Konštatoval, že predložené odborné vyjadrenie však nebolo zo strany súdu prvej inštancie, ako ani zo strany odvolacieho súdu, vzaté do úvahy s odkazom na zásadu koncentrácie konania. Žalobca sa nestotožnil s právnym názorom, postupom a posúdením odvolacieho súdu, v zmysle ktorého bolo na mieste nepripustiť odborné vyjadrenie z dôvodu koncentrácie konania. Zdôraznil, že samotná vo veci konajúca sudkyňa na pojednávaní konanom dňa 24. októbra 2023, ako to vyplýva z obsahu zápisnice o pojednávaní zo dňa 24. októbra 2023, vyzvala právneho zástupcu žalobcu, aby ihneď po vypracovaní odborného vyjadrenia zo strany Ing. Šajtlavovej predmetné odborné vyjadrenie zaslal súdu, aby bolo možné dať ho na vedomie druhej strane. Výslovil názor, že takýmto postupom súdu došlo k akceptácii predmetného návrhu žalobcu. V súlade s predmetnou výzvou súdu žalobca zaobstaral predmetné odborné vyjadrenie na svoje náklady, predložil ho súdu na pojednávaní dňa 24. novembra 2023, kedy ho mal k dispozícii. Napriek tomu, že žalobca postupoval podľa pokynov súdu a odborné vyjadrenie predložil ihneď po jeho vypracovaní, súd prvej inštancie dospel k záveru, že vo vzťahu k tomuto dôkaznému prostriedku je na mieste dôkazný prostriedok nepripustiť, a to na základe sudcovskej koncentrácie konania podľa § 153 ods. 2 CSP. Vychádzajúc z uvedeného vyslovil žalobca názor, že postup súdu, ktorý vo vzťahu k tomuto dôkazu aplikoval sudcovskú koncentráciu nemožno považovať za správny, keď sám súd prvotne umožňoval žalobcovi predložiť toto odborné vyjadrenie do konania ďalšieho pojednávania konaného dňa 24. novembra 2023, kedy súd prvej inštancie považoval lehotu jedného mesiaca za adekvátnu a následne, keď žalobca obdržal odborné vyjadrenie až dňa 24. novembra 2023 tak súd aplikoval sudcovskú koncentráciu. Podľa názoru dovolateľa súd prvej inštancie nesprávne aplikoval koncentráciu konania a to s ohľadom na fakt, že sám súd prvej inštancie pripustil predmetný návrh žalobcu. Nakoľko sa odvolací súd nevysporiadal so zásadnou námietkou prvotnej akceptácie predmetného návrhu žalobcu zo strany súdu prvej inštancie, označil jeho rozhodnutie v tejto časti za nepreskúmateľné a arbitrárne a mal za to, že uvedeným procesným postupom obidvoch súdov došlo k zásahu do jeho práva na spravodlivý súdny proces. V súvislosti s riadnym odôvodnením rozhodnutia poukázal na viaceré

rozhodnutia ústavného súdu ako aj Európskeho súdu pre ľudské práva napr. sp. zn. I. ÚS 243/07, I. ÚS 155/07, I. ÚS 402/08, I. ÚS 114/08, rozsudok ESĽP zo dňa 9. decembra 1994, týkajúci sa sťažnosti č. 30544/96, RT proti Š, zo dňa 19. apríla 1994, týkajúci sa sťažnosti č. 18390/91 V.D.H. proti H. Za nesprávny označil aj postup súdu ktorý nevyhovel jeho návrhu na doplnenie dokazovania výsluchom svedkyne M. M., ktorá sa mala vyjadriť k okolnostiam, ktoré preukazujú predpoklady odporovateľnosti právneho úkonu. Svedkyňa sa mala vyjadriť aj na preukázanie skutočnosti ohľadom ukracujúceho úmyslu, nakoľko táto podpisovala sporný právny úkon. Vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti uzavrel, že žalobcovi bolo znemožnené, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

32. Prípustnosť dovolania vyvodil aj z ust. § 421 ods. 1 písm. b) CSP, uvádzajúc, že podľa jeho názoru nebola doposiaľ v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu vyriešená otázka týkajúca sa uplatnenia sudcovskej koncentrácie na dôkaz, ktorý bol pôvodne súdom pripustený. Konštatoval, že si je vedomý, že konajúci súd má diskrečnú právomoc rozhodnúť, či prihliadne na neskôr predložené dôkazy, avšak podľa žalobcu by uplatnenie koncentrácie konania nemalo byť prekvapivé, keď pritom žalobca postupoval v súlade s pokynmi konajúceho súdu. V záujme právnej istoty uplatnil aj dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP, nakoľko mu nie je známa žiadna ustálená rozhodovacia prax dovolacieho súdu, ktorá by riešila obdobnú právnu otázku.

33. Žalovaný navrhol dovolanie odmietnuť. Uviedol, že tým, že žalobca taktizoval, nekonal v súlade so zásadou hospodárnosti a efektívnosti konania, vystavil sa riziku novej aplikácie tzv. sudcovskej koncentrácie konania. Uplatnenie koncentrácie konania je na úvahe súdu, či a vôbec k nej pristúpi. Výslovil názor, že jej uplatnenie v prejednávanej právnej veci nebolo svojvoľou a dôvody prečo k nej pristúpil sú pomerne rozsiahle v rozhodnutí uvedené. Opätovne zdôraznil, že nevykonanie dôkazov navrhnutých účastníkom nie je postupom, ktorým súd odňal účastníkovi možnosť konať pred súdom. Poukázal pritom na judikáty publikované pod R 37/1993, R 125/1999 v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov SR. V súvislosti s vykonaním dokazovania poukázal na rozhodnutia napr. 1Cdo/99/2011, 2Cdo/141/2012, 3Cdo/265/2014, 4Cdo/125/2012, 5Cdo/251/2012, 5Cdo/200/2014 a 7Cdo/34/2011. Konštatoval, že pokiaľ dôvody ktoré viedli k nevykonaniu dôkazu sú v súlade s právom, nie je možné takýto dôsledok považovať za odňatie možnosti konať pred súdom. Výslovil názor, že samotné stanovisko ani nebolo spôsobilé privodiť lepšie postavenie pre žalobcu, nakoľko nepreukazuje, že predajom nehnuteľnosti došlo k ukráteniu veriteľov, ale len stav záväzkov. Odborné vyjadrenie sa zameriava len na časť majetku úpadcu - finančný majetok a neposudzuje hodnotu všetkých majetkových práv úpadcu pred a po uskutočnení napádaného úkonu, preto nemá výpovednú hodnotu k preukázaniu naplnenia všeobecných predpokladov pre uplatnenie odporovacieho práva v zmysle § 57 ods. 4 ZKR. Žalobca mal povinnosť tvrdenia už v čase podania žaloby a hoc bol právne zastúpený, túto povinnosť tvrdenia a dôkaznú povinnosť si v konaní neplnil.

34. Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd dovolací, po zistení, že dovolanie podala včas strana sporu, v neprospech ktorej bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená v dovolacom konaní v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 CSP a contrario) skúmal najskôr to, či dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, ktoré je prípustné ním napadnúť.

35. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok, ktorým nemožno napadnúť každé rozhodnutie odvolacieho súdu. Podľa ustanovenia § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa. Prípady, v ktorých je dovolanie proti rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, sú taxatívne vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP. Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže dovolacie konanie uskutočniť, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu.

36. V posudzovanom prípade dovolateľ vyvodzoval prípustnosť dovolania z ustanovenia § 420 písm. f) CSP, ako aj z § 421 ods. 1 písm. a) a b) CSP.

37. Podľa § 420 písm. f) CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo

veci samej, alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

38. Túto vadu videl dovolateľ v nesprávnej aplikácii sudcovskej koncentrácie konania, keď sám súd prvotne umožnil žalobcovi predložiť odborné vyjadrenie do konania ďalšieho pojednávania a následne, keď žalobca obdržal odborné vyjadrenie až dňa 24. novembra 2023, tak súd aplikoval sudcovskú koncentráciu. Za porušenie jeho práva na spravodlivý súdny proces považoval aj nevyhovenie jeho návrhu na výsluch svedkov, najmä výsluch Y. M.. Nestotožnil sa so záverom odvolacieho súdu, že žalobca navrhol výsluch svedkov bez uvedenia skutkových tvrdení, ktoré majú byť výsluchom svedkov preukázané.

39. Relevantnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu podľa ustanovenia § 420 písm. f) CSP sú: a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu, znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle vyššie citovaného ustanovenia sa rozumie nesprávny (vadný) procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktorý sa vymyká zo zákonného, ale aj z ústavno-právneho rámca a ktorý tak zároveň znamená porušenie Ústavou Slovenskej republiky (ďalej len „Ústava SR“) zaručených procesných práv, spojených so súdnou ochranou práva.

40. Podstatou práva na spravodlivý proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky, poskytované právnym poriadkom, pričom integrálnou súčasťou tohto práva, je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce súdne konanie. Súčasťou obsahu základného práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR je aj právo strany sporu na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpoveď na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu.

41. Vyššie citované ustanovenie § 420 písm. f) CSP zakladá prípustnosť a dôvodnosť dovolania v prípade, ak miera porušenia procesných práv strany, v dôsledku nesprávneho procesného postupu súdu, nadobudla značnú, výraznú, resp. relevantnú intenzitu porušenia jej práva na spravodlivý proces. Teda intenzita zásahu do procesných práv strany sporu v dôsledku nesprávneho procesného postupu súdu musí dosahovať mieru, resp. intenzitu porušenia jej práva na spravodlivý proces. Do práva na spravodlivý proces však nepatrí právo strany sporu, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi, hodnotením dôkazov a ani právo na to, aby strana sporu bola pred všeobecným súdom úspešná, teda, aby sa rozhodlo v súlade s jej požiadavkami (I. ÚS 50/04, IV. ÚS 22/04).

42. Dovolať dospel k záveru o existencii tzv. vady zmätočnosti závažné procesné pochybenie obidvoch vo veci konajúcich súdov) spočívajúcej v nesprávnej aplikácii sudcovskej koncentrácie konania.

43. Podľa § 149 CSP prostriedkami procesného útoku a prostriedkami procesnej obrany sú najmä skutkové tvrdenia, popretie skutkových tvrdení protistrany, návrhy na vykonanie dôkazov, námietky k návrhom protistrany na vykonanie dôkazov a hmotnoprávne námietky.

44. Podľa § 153 ods. 1 CSP strany sú povinné uplatniť prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany včas. Prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany nie sú uplatnené včas, ak ich strana mohla predložiť už skôr, ak by konala starostlivo so zreteľom na rýchlosť a hospodárnosť konania.

45. Podľa § 153 ods. 2 CSP na prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany, ktoré strana nepredložila včas, nemusí súd prihliadnuť, najmä ak by to vyžadovalo nariadenie ďalšieho pojednávania, alebo vykonanie ďalších úkonov súdu.

46. Podľa § 181 ods. 4 CSP ak strana alebo jej zástupca nie sú schopní predniesť podstatné a rozhodujúce skutkové tvrdenia a označiť alebo predložiť dôkazy na ich preukázanie, súd im môže určiť lehotu na dodatočné splnenie tejto povinnosti. Po márnom uplynutí tejto lehoty nemusí súd na tieto skutkové tvrdenia a dôkazné návrhy prihliadať. Tým nie sú dotknuté ustanovenia § 153 a 154.

47. Dovolací súd sa stotožnil s názorom vo veci konajúcich súdov, že účelom a zmyslom koncentrácie konania je prispieť k rýchlosti konania, zabrániť zdržovaniu konania a motivačne pôsobiť na strany sporu, aby procesné úkony vykonávali včas. Sudcovská koncentrácia konania je v diskrečnej právomoci súdu, to znamená, že ak súd dospeje k záveru, že strana sporu neuplatnila prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany včas má možnosť buď konanie strany ospravedlniť a na jej procesný úkon prihliadnuť, alebo vyvodiť sankčné dôsledky, teda na omeškaný procesný úkon neprihliadnuť (nepriзнаť mu procesnoprávne účinky). Uplatnenie diskrečného práva súdu závisí od okolností konkrétneho prípadu.

48. V prejednávanej právnej veci žalobca oznámil súdu prvej inštancie, že mu predloží odborné vyjadrenie, čo sa týka hodnoty hnutelných vecí majetku úpadcu, hneď po jeho vyhotovení. Na ďalšom pojednávaní konanom dňa 24. októbra 2023 reagoval právny zástupca žalobcu na otázku súdu, kedy je predpoklad vypracovania odborného vyjadrenia tak, že predmetné odborné vyjadrenie by mohlo byť vypracované v lehote troch týždňov až jedného mesiaca. Z obsahu zápisnice tohto pojednávania vyplýva, že záverom sudkyňa vyzvala právneho zástupcu žalobcu, aby ihneď po vypracovaní odborného vyjadrenia zo strany Ing. Šajtlavovej predmetné odborné vyjadrenie zaslal súdu, aby bolo možné dať ho na vedomie druhej strane a to napriek nesúhlasu žalovaného. Následne, na ďalšom vo veci konanom pojednávaní dňa 24. novembra 2023, žalobca krátkou cestou predložil súdu prvej inštancie vyhotovené odborné vyjadrenie, ktoré mu bolo doručené vo večerných hodinách predchádzajúceho dňa. Po prerušení konania za účelom nahliadnutia do predloženého odborného vyjadrenia dal súd priestor právnenému zástupcovi žalovaného, aby sa okrem iného, vyjadril vo vzťahu k záverom, ktoré možno z tohto odborného vyjadrenia zistiť. Žalovaný požiadal o poskytnutie lehoty, aby bolo možné sa k nemu riadne vyjadriť. Následne súd prvej inštancie návrh na vykonanie dokazovania oboznámením odborného vyjadrenia č. ú. 3/2023 zo dňa 24. novembra 2023, vyhotoveného Ing. Tatianou Šajtlavovou MBA., zamietol.

49. Vychádzajúc z postupu súdu prvej inštancie, ktorý napriek jeho konštatovaniu v odseku 55. odôvodnenia rozsudku, že žalobca mal možnosť navrhovať dôkazy už od začatia konania dňa 8. júna 2017 (deň podania žaloby na súde) a nie navrhovať vykonanie dokazovania odborným vyjadrením až na prvom pojednávaní dňa 6. marca 2018, vyzval právneho zástupcu žalobcu a to až na ďalšom pojednávaní konanom dňa 24. októbra 2023, o bezodkladné predloženie predmetného odborného vyjadrenia súdu, aby ho bolo možné dať na vedomie druhej strane, nemožno konanie súdu nepovažovať za akceptáciu predmetného návrhu žalobcu. Naopak je potrebné mať za to, že omeškanie žalobcu súd prvej inštancie ospravedlnil. Je potom nepochybne prekvapujúce a nelogické, že dôkazný prostriedok predložený súdu ihneď po jeho vyhotovení, teda v súlade s výzvou súdu, na pojednávaní dňa 24. novembra 2023 nepripustil a to na základe sudcovskej koncentrácie konania podľa § 153 ods. 2 CSP a to napriek tomu, že odborné vyjadrenie odovzdal žalovanému a vyzval ho, aby sa vyjadril k záverom, ktoré možno z neho zistiť.

50. Postupu súdu prvej inštancie podľa § 153 ods. 2 CSP, teda k nepripusteniu vykonania tohto dôkazu, nenásvedčuje ani umožnenie právnenému zástupcovi žalovaného vyjadrovať sa k odbornému vyjadreniu a jeho záverom.

51. Odvolací súd sa síce s procesným postupom súdu prvej inštancie stotožnil a považoval ho za súladný s § 153 ods. 2 CSP, konštatujúc, že z pohľadu procesnej ekonomie žalobcovi nič nebránilo v tom, aby dôkazný prostriedok predložil skôr a musí preto znášať sankčné dôsledky svojho procesného postupu, avšak bez toho, že by sa bol vyjadril k postupu samotného súdu prvej inštancie v priebehu konania a jeho súladnosti s § 153 ods. 2 CSP a nevysporiadal sa, vzhľadom na konanie súdu prvej

inštancie s jeho prípadnou akceptáciou návrhu na vykonanie dokazovania zo strany žalobcu. Za takejto situácie správnosť záveru odvolacieho súdu je nepreskúmateľná a vyznieva nepresvedčivo.

52. Vychádzajúc z uvedeného, po posúdení okolností prejednávanej veci, sa dovolací súd stotožnil so záverom dovolateľa, že procesným postupom súdu prvej inštancie ako aj odvolacieho súdu došlo k zásahu do jeho práva na spravodlivý súdny proces, teda k vade v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP. Dovolací súd preto rozhodnutie odvolacieho súdu ako aj súdu prvej inštancie podľa § 449 ods. 1 a 2 CSP zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie podľa § 450 CSP na ďalšie konanie, v ktorom sa vysporiada s vytýkanými vadami, opätovne vo veci rozhodne a svoje rozhodnutie náležite odôvodní v súlade s § 220 ods. 2 CSP. V novom rozhodnutí rozhodne aj o trovách pôvodného a dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

53. Vzhľadom na zrušenie dovolaním napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu ako aj rozhodnutia súdu prvej inštancie v zmysle § 420 písm. f) CSP (ktoré zakladá prípustnosť aj dôvodnosť odvolania) dovolací súd sa už ďalej nezaoberal skúmaním prípustnosti dovolania v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) a b) CSP. Navyše na vyriešení právnej otázky, tak ako bola žalobcom formulovaná „uplatnenie koncentrácie na dôkaz, ktorý bol pôvodne súdom pripustený“ rozhodnutie nebolo založené, nakoľko ani jeden zo súdov nedospel k záveru, že žalobcom navrhnutý dôkaz (odborné vyjadrenie) bol súdom pôvodne pripustený.

54. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu nie je prípustný opravný prostriedok.